

mgr Martin Gregorius

Streszczenie pracy doktorskiej

Między kompozycją a improwizacją. Francuska szkoła improwizacji organowej w świetle twórczości wybranych przedstawicieli

Przedstawione dzieło artystyczne wraz z jego opisem ma na celu zaprezentowanie wielopłaszczyznowego, wzajemnego przenikania się improwizacji koncertowej i liturgicznej z kompozycją w muzyce francuskiej szkoły organowej w ujęciu współczesnym (wraz z tłem historycznym) oraz zbadanie czynników wpływających na te procesy. Przedmiotem badań są przede wszystkim kompozycje i improwizacje Thierry'ego Escaicha, Pierre'a Pincemaille'a oraz Charlesa Tournemire'a. Poddane analizie dzieła improwizowane, stanowiące rodzaj uporządkowanej kontyngencji, oraz zapisane, będące owocem wieloletniego doświadczenia i przemyśleń improwizujących kompozytorów, pozostają w ścisłych korelacjach, ukazując wzajemną płynność granic. W dysertacji zbadany został również wpływ specyfiki edukacji muzycznej we Francji (w czasach współczesnych i dawniejszych) na złożoność zjawiska kreacji artystycznej oraz kształtowanie osobowości twórczej i drogi rozwoju omawianych Artystów.

Dzieło artystyczne zostało podzielone na dwie części: nagranie na płycie CD oraz jego opis. W celu ukazania specyfiki najnowszych metod nauczania improwizacji organowej we Francji (których osobiście doświadczyłem jako student tej specjalności w Konserwatorium Paryskim i Konserwatorium w Saint-Maur-des-Fossés w klasie Thierry'ego Escaicha, László Fassanga, Philippe'a Lefebvre'a i Pierre'a Pincemaille'a) na cyfrowym nośniku danych, obok kompozycji/zrekonstruowanych improwizacji trzech wymienionych Artystów zamieściłem również moje własne improwizacje. Pełna lista nagranych utworów zawiera następujące pozycje:

Charles Tournemire (1870-1939)

Cinq Improvisations pour orgue reconstituées par Maurice Duruflé

III Improvisation sur le „Te Deum”

II Cantilène improvisée

Pierre Pincemaille (*1956)

Prologue et Noël varié

Thierry Escaich (*1965)

Récit pour orgue

Martin Gregorius (*1991)

Preludium i Podwójna Fuga na temat Kyrie XI z Mszy Gregoriańskiej „Orbis factor”

Improwizowana Suita Symfoniczna „Ad honorem Beata Maria Virgine” : Stabat Mater – Grave, Regina coeli– Scherzo, Ave Maria – Cantabile, Salve Regina – Finale.

Opis dzieła artystycznego składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym podjęta została próba odpowiedzi na pytania dotyczące genezy improwizacji i kompozycji, w tym również jako dyscyplin posiadających wspólny rdzeń (co ma swoje dalsze konsekwencje). Pierwszy rozdział nakreśla także zarys historyczny metodyki nauczania improwizacji. Dawny (w szczególności XIX- i XX-wieczny) system edukacji w tym obszarze został następnie skonfrontowany przez mnie z jego współczesnym odpowiednikiem. Podobnie – odnosząc się do czasów dawnych i współczesnych – przedstawiony został problem wykorzystania improwizacji organowej w liturgii. Drugi rozdział stanowi konkretyzację stylistyki Charlesa Tournemire’a, Pierre’a Pincemaille’a i Thierry’ego Escaicha, odzwierciedlającą się zarówno w ich improwizacjach, jak i kompozycjach. Opiera się ona na analizie działalności pedagogicznej i twórczej, pogłębionej o wpływy na owych twórców uwarunkowań biograficznych i charakterystyki ich osobowości. W trzecim rozdziale przedstawiony został opis analityczny utworów nagranych na płycie CD. W jego ramach zdefiniowano charakterystykę poszczególnych elementów muzycznych konkretnych dzieł, przedstawiając jednocześnie (w ramach makroanalizy) ich genezę, a także zagadnienia wykonawcze. Własne improwizacje opisałem z subiektywnego punktu widzenia, także jako ucznia wielkich Pedagogów – co być może ukazało nieco inną perspektywę analityczną. W czwartym rozdziale podsumowano zbadane wcześniej zagadnienia wzajemnych relacji kompozycji i improwizacji z uwzględnieniem niezwykle istotnego wpływu systemu kształcenia w zakresie obu specjalności. W obrębie zakończenia pozwoliłem sobie również na luźne przemyślenia i hipotezy odnoszące się do przyszłości improwizacji organowej i kompozycji na ten instrument.